

Oświadczenie złożone przez senatora Czesława Ryszkę na 80. posiedzeniu Senatu w dniu 7 lipca 2011 r.

Oświadczenie skierowane do minister pracy i polityki społecznej Jolanty Fedak oraz do ministra finansów Jana Vincenta-Rostowskiego

Szanowny Panie Ministrze! Szanowna Pani Minister!

Ministerstwo Finansów, poszukując oszczędności budżetowych, bardzo często przerzuca problemy finansowe na samorządy. Dotąd były problemy z terminowym przekazywaniem pieniędzy, co skutkowało kredytowaniem tej „dziury budżetowej” przez samorządy. W tym roku pojawił się niebezpieczny pomysł, aby samorządy z własnych środków sfinansowały 20% wypłat zasiłków stałych i składek na ubezpieczenia zdrowotne. Przypominam, że do 2010 r. rząd pokrywał 100% zapotrzebowania na te cele.

Takie stanowisko ministra finansów z dnia 21 kwietnia 2011 r. przekazali samorządom wojewodowie. W świetle tego dofinansowanie do wypłaty zasiłków stałych oraz należnych od nich składek na ubezpieczenie zdrowotne będzie wynosić 80% zamiast 100%. Samorządowcy czują się dezorientowani, bo jeszcze w ubiegłym roku – choć ustawa o finansach publicznych już obowiązywała – gminy otrzymały pełną dotację do tego zadania. Obecnie wykonanie tego zadania będzie bardzo trudne, ponieważ samorządy uchwały już swoje budżety i większość z nich nie dysponuje żadnymi wolnymi środkami.

Nadmieniam, że te środki są niebagatelne, ponieważ w Polsce zasiłek stały otrzymuje mniej więcej sto dziewięćdziesiąt tysięcy osób, a zdecydowana większość z nich to osoby samotne, mniej więcej sto czterdzieści tysięcy to osoby chore i niemające żadnych dochodów. Jeżeli gminy nie znajdą pieniędzy, to ośrodki pomocy społecznej prawdopodobnie będą zmuszone zrezygnować z przyznawania pomocy fakultatywnej w postaci zasiłków celowych, celowych specjalnych lub takich, które mają charakter uznaniowy. Takie działania uderzą w rodziny najbiedniejsze, dla których wsparcie z pomocy społecznej stanowi jedyny dochód.

Podczas czterdziestego posiedzenia Senatu 23 września 2009 r. złożyłem oświadczenie w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, wskazując na konieczność podniesienia progów dochodowych, gdyż dotychczasowy ich poziom sprawia, że rodziny żyjące w skrajnej biedzie nie mają prawa do korzystania z pomocy społecznej.

Pani minister Jolanta Fedak udzieliła mi następującej odpowiedzi: „Działania rządu nie mają nic wspólnego z oszczędzaniem na najuboższych. Przeciwnie, wynikają one z nadrzędnego priorytetu w działaniu rządu w ramach planowania polityki społecznej w zakresie pomocy społecznej, którym jest ochrona osób najbardziej potrzebujących. To z tego powodu, kiedy pojawiające się jeszcze w zeszłym roku pierwsze oznaki kryzysu światowego spowodowały, że rząd Rzeczypospolitej Polskiej musiał podjąć działania przygotowujące do przeprowadzenia nowelizacji budżetu na 2009 r., dokonano tego z jak największą starannością i odpowiedzialnością za los rodzin polskich i osób będących w najtrudniejszej sytuacji bytowej. Także z tego powodu, aby podczas prac nad nowelizacją budżetu zminimalizować dla gospodarstw domowych i rodzin polskich skutki głównych oszczędności, niezbędnych w warunkach kryzysu. Rząd musiał przede wszystkim zapewnić środki na wydatki obligatoryjne, które wynikają z obowiązujących przepisów prawa, na które składają się między innymi zasiłki stałe i okresowe. Zabiegano zwłaszcza o zabezpieczenie utrzymania przynajmniej na niezmińszonym poziomie finansowania podstawowych świadczeń z pomocy społecznej. W wyniku podjętych wysiłków na chwilę obecną można stwierdzić, iż zagrożenia w realizacji zadań obowiązkowych w zakresie pomocy społecznej nie ma – i nie będzie województwa, w którym zabrakłoby środków na wypłatę tych świadczeń z tytułu pomocy społecznej, mimo dokonanych oszczędności wskazanych przez wojewodów”.

Czy ta odpowiedź nie koliduje z aktualnym stanowiskiem ministra finansów, który nakazuje wojewodom przedstawiać zapotrzebowania na środki według proporcji dotacji 20: 80?

Kolejna sporna kwestia w zapisach ustawowych dotyczy art. 38 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (DzU nr 92 poz. 753 z późn. zm.), w którym stwierdza się, że jednostki samorządu terytorialnego otrzymują z budżetu państwa dotacje na realizację przejmowanych od dnia wejścia w życie ustawy zadań własnych, które dotychczas były realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego jako zadania z zakresu administracji rządowej, a dotacje są ustalone zgodnie z zasadami

przyjętymi w budżecie państwa do określania wydatków podobnego rodzaju. Przepis ten ma rangę przepisu szczególnego do art. 128 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, na który to zapis powołuje się minister finansów, uważając, że do przyznawania i wypłacania zasiłków stałych oraz opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne należy stosować wyłącznie zdanie pierwsze wskazanego artykułu.

Mając to wszystko na uwadze, oczekuję od Państwa Ministrów działań zmierzających do tego, aby zabezpieczyć środki finansowe z budżetu państwa na poziomie 100% kosztów realizacji zadań odnoszących się do zasiłków stałych i opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Z poważaniem
Czesław Ryszka